

Міністерство освіти і науки України

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ

VIII МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ»

ЧАСТИНА 2

21-22 березня 2024 року

Міністерство освіти і науки України

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ

VIII МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ»

ЧАСТИНА 2

21-22 березня 2024 року

Харків – 2024

Управління розвитком соціально-економічних систем: Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 21-22 березня 2024 року). Харків: ДБТУ. Ч. 2. 2024. 754 с.

ГОЛОВА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ

В.М. МИХАЙЛОВ – проректор з наукової роботи ДБТУ, доктор технічних наук, професор;

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

М.А. СЕРІК

– проректор з науково-педагогічної роботи ДБТУ, кандидат технічних наук, доцент;

Ю.М. САГАЧКО

– завідувач кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, кандидат економічних наук, доцент;

ЧЛЕНИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

В.І. АРАНЧІЙ

– перший проректор Полтавського державного аграрного університету, професор;

І.Г. БРИТЧЕНКО

– проректор з міжнародних зв'язків, професор Університету менеджменту безпеки в Кошице (Словаччина), доктор економічних наук, професор;

С.І. ВАСИЛШИН

– директор Інституту обліку і фінансів НААН, провідний науковий співробітник ННЦ «Інститут аграрної економіки», доктор економічних наук, професор;

Н.М. ВДОВЕНКО

– завідувач кафедри глобальної економіки НУБіП, доктор економічних наук, професор;

Ю.П. ВІТКОВСЬКИЙ

– професор кафедри глобальної економіки ДБТУ, доктор економічних наук, професор;

Т.А. ВЛАСЕНКО

– завідувач кафедри економіки підприємства та організації бізнесу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, доктор економічних наук, професор

Ю.І. ДАНЬКО

– проректор з наукової роботи СНАУ, доктор економічних наук, професор;

О.В. ДУДНИК

– ректор ПЗВО «Харківський технологічний університет «ШАГ», кандидат економічних наук, доцент;

С.М. КВАША

– проректор з навчальної та виховної роботи НУБіП, доктор економічних наук, професор, академік НААНУ;

О.М. КРАВЧЕНКО

– доктор економічних наук, доцент Національний університет охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика;

І.О. КРЮКОВА

– завідувач кафедри обліку і оподаткування ОДАУ, доктор економічних наук, професор;

О.С. МАКОВОЗ

– професор кафедри менеджменту Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», доктор економічних наук, професор;

О.В. МАНДИЧ

– професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Державного біотехнологічного університету, Голова Ради молодих вчених при Харківській обласній військовій адміністрації, Асоційований член – регіональний координатор Ради молодих учених при Міністерстві освіти і науки України, доктор економічних наук, професор;

А.В. МОСКАЛЕНКО

– декан факультету менеджменту, адміністрування та права ДБТУ, доктор юридичних наук, професор;

В.М. НАГАСЬ

– професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, доктор педагогічних наук, професор.

В.С. НІЦЕНКО

– професор кафедри підприємництва та маркетингу, Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, доктор економічних наук, професор;

Г.П. ПАСЕМКО

– професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, доктор наук з державного управління, професор;

РАФАЛ РЕБІЛАС

– проректор з міжнародних питань, академія ВСБ, Домброва-Гурничка, Республіка Польща;

ЯЦЕК СКУДАРСКИ

– доктор-інженер, Варшавський університет природничих наук – SSGW, Республіка Польща;

О.В. СМІГУНОВА

– в.о. вченого секретаря Інституту тваринництва Національної академії аграрних наук України, кандидат економічних наук, доцент;

І.Б. ЯЦВ

– професор кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності ЛНУП, доктор економічних наук, професор;

А.М. ЯЦУН

– професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, доктор економічних наук, професор;

Отже, бухгалтерський облік в період війни виступає ключовим інструментом управління фінансами та ресурсами, забезпечуючи ефективне використання обмежених коштів та контроль за їхнім витрачанням. У цих умовах особливу вагу набувають прозорість, стриманість та спеціалізовані звіти, що відображають витрати на оборону та відновлення. Організація бухгалтерського обліку вимагає стратегічного планування та посиленого контролю, щоб забезпечити національну безпеку та стабільність в умовах воєнного конфлікту.

Література:

1. Русин-Гриник Р., Балашов Г. Характеристика воєнного стану як особливого середовища в контексті змін обліку та оподаткування. *Економіка та суспільство*, 2023. Вип. 53. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-18>
2. Бірченко Н.О., Руденко С.В., Ряснянська А.М. Обліково-аналітичне забезпечення фінансової безпеки аграрних підприємств. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2022. Вип. 13. С. 191-197.
3. Василюшин С., Ступницький Є. Окремі аспекти впливу воєнного стану на облік діяльності бізнес-суб'єктів. *Облік діяльності бізнесу в умовах воєнного стану: новації – 2023*: збірник матеріалів Першого бухгалтерського воркшопу-стажування (26 жовтня – 03 листопада 2023 р., м. Київ, ТДВ «Інститут обліку і фінансів», ГО «Федерація аудиторів, бухгалтерів та фінансистів АПК України»). Київ : ННЦ «ІАЕ», 2023. С. 20-22.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Бержанір І.А., кандидат економічних наук, доцент,
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини, м. Умань, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7035-1170>

Ефективність діяльності підприємства залежить від організації бухгалтерського обліку та налагодження інформаційних потоків з метою задоволення потреб керівників компанії та її контрагентів.

Організацією бухгалтерського обліку витрат слід вважати комплекс заходів, спрямованих на налагодження облікової системи підприємства як структурного елементу інформаційно-комунікаційних зв'язків у системі управління всією діяльністю підприємства та її елементів, зокрема, процесу виробництва, виробничих витрат та собівартості продукції [1].

Ряд авторів зазначають, що організація бухгалтерського обліку витрат повинна забезпечити:

- правильне і своєчасне документальне відображення операцій із обліку статей затрат та формування собівартості продукції відповідно до П(С)БО 16 «Витрати»;

- контроль за правильністю використання сировини, продукції й тари на всіх етапах руху і в місцях збереження товарно-матеріальних цінностей та за відповідністю величини запасів продукції для безперервного виробничого процесу;

- забезпечення збереження майна, попередження виникнення нестач, крадіжок цінностей, сприяння раціональному й ефективному використанню ресурсів;

- сприяння підвищенню рентабельності підприємства, окупності виробничих і технологічних програм;

- своєчасне і точне визначення валового доходу, валових витрат, інших доходів і витрат, кінцевого фінансового результату [2, 3].

Бухгалтерський облік є важливим елементом у складі системи управління витратами, під якою розуміють «комплекс заходів, що спрямовані на формування найбільш необхідних і, разом з тим, доцільних з економічної та технологічної точок зору витрат, яке забезпечується за допомогою раціонального їх нормування, оптимального планування, обґрунтованого бухгалтерського обліку, оперативного економічного аналізу та своєчасного всебічного контролю» [4].

На думку більшості вчених, напрямки організації обліку витрат підприємства можуть формуватися залежно від того, що є об'єктом обліку витрат. При цьому розрізняють облік витрат за видами, за місцями виникнення, за центрами відповідальності та за носіями витрат.

Метою організації обліку за даними центрів відповідальності є збір даних про витрати та доходи за кожним об'єктом таким чином, щоб відхилення від кошторису могли бути віднесені на відповідальну особу.

Фактично використані ресурси списують за кредитом відповідних рахунків на дебет рахунку 23 «Виробництво» за нормативними (плановими) показниками. Відхилення від нормативних затрат списуються на рахунки відхилень. При цьому позитивні відхилення накопичуються за кредитом відповідних рахунків, а негативні – за дебетом.

В залежності від технології і характеру продукції носіями витрат можуть бути вироби чи напівфабрикати, групи однорідних виробів,

серії однойменних виробів чи індивідуальні групи виробів (замовлення), будівельні об'єкти, закінчені етапи будівництва, види робіт і послуг. Тобто це види продукції (робіт чи послуг) підприємства, які призначені для реалізації. У разі, коли на підприємстві однорідна продукція випускається з однакової вихідної сировини, матеріалів і відрізняється тільки розмірами та модифікаціями, у такого підприємства виникає можливість мінімізувати кількість носіїв витрат, а отже, і спростити процедуру калькулювання собівартості.

Вважаємо, що обрання певного підходу до організації бухгалтерського обліку витрат на підприємствах повинно відповідати обраним методам калькулювання та обліку виробничих витрат.

Облікове відображення виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції підприємства також знаходяться під впливом процесу формування облікової політики, в ході якого обґрунтовується вибір певного методу обліку окремих об'єктів, пов'язаних із витратами; методів калькулювання собівартості та обліку витрат.

Отже, управління витратами підприємства є одним із найважливіших та найскладніших питань у діяльності його управлінського персоналу, адже від рівня та динаміки витрат в значній мірі залежить як прибутковість підприємства, так і рівень забезпеченості його працівників, суми податків, сплачених державі.

Література:

1. Бержанір І.А. Напрями вдосконалення організації обліку витрат на підприємстві. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством*: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 14-15 квітня 2022 р. Полтава, 2022. С. 50-52.

2. Бутинець Ф.Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2012. № 9(22). С. 11-18.

3. Бержанір І.А. Вдосконалення оцінки стану та структури витрат на підприємстві. *Розвиток фінансів, аудиту, бухгалтерського обліку та оподаткування: реальї часу*: I Міжнародна науково-практична інтернет-конференція студентів, аспірантів та молодих вчених пам'яті видатного українського вченого-економіста Сергія Ілліча Юрія (м. Кам'янець-Подільський, 01 лютого 2022 р.). Кам'янець-Подільський: НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут». 2022. С. 162-164.

4. Ковтун С., Ткачук Н., Савлук С. Управління затратами. Харків : Фактор, 2017. 272 с.

ЖУКОВСЬКИЙ М.О., НЕДОСЕКОВ В.В.	
Економічний аналіз хвороб тварин.....	111
КАЩЕНА Н.Б., ЧМІЛЬ Є.А.	
Обліково-аналітичне забезпечення управління інноваційним розвитком підприємств торгівлі	115
РАДІОНОВА Н.Й.	
Особливості проведення внутрішнього ІТ-аудиту.....	117
СУК П.А.	
Застосування оберненого методу амортизації необоротних активів на основі податку з валового прибутку.....	120
ХОМИН П.Я.	
Перешкоди в розвитку бухгалтерського обліку.....	126
ЧЕРНИШЕНКО О.І., КОБЕЛЄВА Т.О.	
Аналіз витрат та методів формування собівартості промислової продукції	128
ШЕРСТЮК О.А.	
Твердження управлінського персоналу, що перевіряються під час аудиту участі підприємства в реалізації бюджетних програм.....	131
АКІМОВА Н.С., ХЛАНТА Є.Ю.	
Інформаційне забезпечення інтегрованої системи обліку та управління податковими зобов'язаннями.....	134
БАЄВА Я.В., ШКУРАТОВА Д.О.	
Бухгалтерський облік в умовах війни: зміна орієнтирів та перегляд принципів.....	138
БЕРЖАНІР І.А.	
Особливості організації бухгалтерського обліку витрат підприємства.....	140
БІГДАН І.	
Облікова інформація в системі управління соціально-економічною системою	143
БОНДАРЧУК В.В.	
Актуальні аспекти удосконалення системи управління персоналом в організації.....	146

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ**

**Матеріали VIII Міжнародної
науково-практичної конференції**

Частина 2

Державний біотехнологічний університет

Відповідальна за випуск *Ю.М. Сагачко*

Редактори: *А.М. Яцун, В.М. Нагаєв*

Підписано до друку 25.03.2024.

Формат 60 × 84 1/16. Папір офсетний.

Гарнітура Garamond. Офсетний друк.

Умовн. друк. арк. – 47,1. Наклад – 300 прим.

Видавництво ТОВ «Стильна типографія»
61002, м. Харків, вул. Чернишевська, 28 А

Тел.: (057) 754-49-42

E-mail: zebra-zakaz@mail.ru

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

серія ДК № 4863 від 12.03.2015 р.